

Брюксел, 30.9.2020 г.
SWD(2020) 313 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Латвия

придружаващ

СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

РЕЗЮМЕ

Качеството и ефикасността на латвийската правосъдна система се повишават непрекъснато, по-специално чрез редица мерки, сред които провеждането на обучения и последователни реформи на съдебната карта. Информационната и комуникационна система в съдилищата и прокуратурата е на високо равнище и продължава да се развива. Независимостта на правосъдната система беше засилена чрез укрепване на ролята на съдебната власт при подбора на кандидати за съдии и главен прокурор, както и при назначаването на председатели на съдилищата. Въпреки придобиването на нови правомощия обаче в Съдебния съвет има недостиг на човешки ресурси, което може да възпрепятства упражняването на неговите нови правомощия. Продължават обсъжданията относно подходящите методи за повишаване на ефективността при разглеждане на дела за финансови престъпления. Създаването на отделен съд по икономически дела и евентуалните подобрения на качеството и ефикасността, за които то би допринесло в тази област, бяха поставени под въпрос от съдебната власт и Съдебният съвет разглежда тази проблематика. Премахването на имунитета на съдиите във връзка с извършени административни нарушения и въвеждането на единен регистър на жалбите относно правосъдната система ще допринесат за допълнително подобряване на отчетността.

През последните години Латвия прие няколко законодателни реформи, насочени към засилване на ефикасността на уредбата за борба с корупцията. Наказателното законодателство беше изменено с цел привеждане на престъпленията злоупотреба със служебно положение, подкуп и търговия с влияние в съответствие с международните стандарти. Приемането на Закона за сигнализиране за нередности за първи път предоставя цялостна база за защита на лицата, сигнализиращи за нередности. Беше подобрен капацитетът за разследване на случаи на корупция. Остават обаче предизвикателства по отношение на наказателното преследване на случаи на корупция и постановяването на решения по тях от съдилищата, където производствата често са с голяма продължителност. Продължава работата по изготвянето на законодателство за подобряване на прозрачността при лобиране и за укрепване на режима за предотвратяване на конфликт на интереси.

С Конституцията на Латвия се гарантира свободата на словото и информацията и се забранява цензурата. Със Закона за печата и другите средства за масово осведомяване се забранява монополизирването на печата и другите средства за масово осведомяване. През последните години бяха повдигнати въпроси относно реалната независимост на Националния съвет за електронни медии. Със законопроекта за транспониране на преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги се цели да се засили независимостта на органа, като се предвижда Съветът да не търси или приема указания от други органи. Основният риск за медийния плурализъм идва от високата концентрация на медийния пазар. Налице е всеобхватна рамка за защита на журналистите, макар че журналистите все по-често стават обект на обиди и други вербални атаки, особено в онлайн средата.

Системата за взаимозависимост и взаимоограничаване на властите се подсилва, наред с другото, от служба на омбудсмана, която действа и в качеството на орган по въпросите на равенството, както и от възможността за конституционен контрол от страна на Конституционния съд, включително въз основа на индивидуална конституционна жалба. Освен това заседанията на Министерския съвет са открити, което дава

възможност в тях да участват медии и неправителствени организации. Наред с това в Конституцията се посочва, че даден закон може да бъде определен за „належащ“ единствено с мнозинство от две трети от парламента. В консултация със заинтересованите страни се изготвят нови „Насоки за сплотено и активно гражданско общество за периода 2021–2027 г.“.

I. ПРАВОСЪДНА СИСТЕМА

Латвийската правосъдна система е разделена на три нива. На първа инстанция има девет районни (градски) съдилища, които се занимават с граждански и наказателни дела, и един районен административен съд. На втора инстанция има пет окръжни съдилища, които разглеждат граждански и търговски дела, и един окръжен административен съд. На трета инстанция Върховният съд разглежда наказателни, граждански и административни дела. Независимият Съдебен съвет е натоварен със задачата да участва в разработването на политики и стратегии за правосъдната система и подобряването на нейната организация. Освен това Съветът отговаря за подбора на кандидати за съдии, назначаването и освобождаването на председатели на съдилищата, определянето на съдебната карта и одобряване на съдържанието на провежданите обучения. Кандидатите за съдии се избират с открит конкурс, организиран от Съдебния съвет, класират се и се включват в списък, от който министърът на правосъдието предлага на парламента (*Сейма*) за назначаване кандидата с най-голям брой точки. По предложение на министъра на правосъдието след изтичане на срок от три години и оценка от съдебен орган съдиите се назначават за неопределен срок от парламента. Прокуратурата е независима съдебна институция под ръководството на главния прокурор. Латвийският адвокатски съвет е независима, самоуправляваща се професионална организация.

Независимост

Съдебният съвет прие нова процедура за подбор на кандидати за съдии, след като му бяха предоставени допълнителни правомощия с оглед укрепване на независимостта на съдебната власт. През 2018 г. влязоха в сила измененията на Закона за съдебната власт, с които бяха прехвърлени редица правомощия от изпълнителната и законодателната власт към Съдебния съвет. По-специално става въпрос за правомощията за назначаване на председателите на съдилища (преди това от министъра на правосъдието), преместване на съдии (преди това от парламента), одобряване на съдебни обучения (преди това от Съдебната администрация, орган към Министерството на правосъдието), както и определяне на процедурата за подбор на кандидати за съдии (преди това от Министерски съвет)¹. През април 2020 г. Съдебният съвет разработи и одобри нова процедура за подбор на кандидати за съдии в районните (градските) и окръжните съдилища². Кандидатите за съдии се избират с открит конкурс, организиран от комисия, която се създава от Съвета за срок от три години и се състои от трима сенатори (съдии от Върховния съд), трима съдии от окръжните съдилища и трима съдии от районните (градските) съдилища. Подборът на кандидати за съдии се провежда в рамките на пет етапа³. Съгласно новата процедура кандидат,

¹ Тази реформа е съобразена с препоръка vii) на GRECO за „[засилване] на решаващото влияние на съответните самоуправляващи се съдебни органи (напр. Съдебния съвет и Съдебната атестационна комисия) при назначаването, повторното назначаване и кариерното развитие на служителите в съдебната власт; и (ii) преразглеждане на обхвата на правомощията на парламента в тази област, по-специално чрез ограничаването им до потвърждаването на назначенията на съдиите, препоръчани от съответните органи на съдебната власт, с оглед на по-доброто разсейване на рисковете от политическо влияние.“ Вж. Четвърти кръг за оценка на GRECO относно предотвратяването на корупцията сред членовете на парламента, съдиите и прокурорите — доклад за оценка и доклади за съответствие.

² Процедурата започна да се прилага от юни 2020 г. с влизането в сила на измененията в Закона за съдебната власт.

³ 1) оценяване на кандидатурите в съответствие с условията, посочени в Закона за съдебната власт, 2) оценяване на отговорите на въпросите с фокус върху аргументираната обосновка на кандидата,

който е преминал успешно подбора, се включва от Съдебния съвет в списък с класирането на кандидатите за длъжността съдия за срок от три години. В случай на вакантно място длъжността съдия се предлага на кандидата с най-голям брой точки. Следва да се отбележи, че след това министърът на правосъдието номинира кандидата за съдия пред парламента, за да бъде избран на длъжността. По предложение на министъра на правосъдието и въз основа на атестация за професионалната дейност на съдията, направена от Съдебната атестационна комисия⁴, след като даден съдия от районен (градски) съд е заемал длъжността в продължение на три години, парламентът потвърждава оставането му на длъжност за неопределен срок или го назначава повторно за допълнителен изпитателен срок до две години. На практика парламентът се съобразява с положителната или отрицателната атестация от страна на Съдебната атестационна комисия. Повторното назначаване за допълнителен двугодишен срок е рядкост, каквито са и всякакви въпроси от страна на членовете на парламента във връзка с кандидатите за съдии. Ако според атестацията на Съдебната атестационна комисия работата на даден съдия през тригодишния срок е незадоволителна, министърът на правосъдието не номинира кандидата за повторно назначаване. С новата процедура се увеличава ролята на съдиите при подбора на нови съдии, което е в съответствие с препоръките на Съвета на Европа⁵. Макар че решенията на парламента за неназначаване на кандидат за съдия за определен или неопределен срок не подлежат на оспорване пред съда, всички решения на Съдебната атестационна комисия, свързани с професионалната кариера на съдиите, подлежат на контрол пред Дисциплинарния съд (камара на Върховния съд)⁶. Следва също да се отбележи, че макар да липсва възможност за съдебен контрол върху решенията на парламента за освобождаване от длъжност на съдии, както дисциплинарните решения на Съдебната дисциплинарна комисия⁷, така и решенията на Съдебния съвет⁸ подлежат на съдебен контрол пред Дисциплинарния съд⁹.

Беше засилена ролята на съдебната власт при избора на кандидата за главен прокурор. През март 2020 г. влязоха в сила изменения в законите за съдебната власт и за прокуратурата, с които бе променена процедурата за избор на кандидата за главен прокурор. Главният прокурор вече се назначава от парламента по предложение на

3) изпитване на професионалните знания, 4) писмено решаване на правен въпрос (*казус*) и устна защита на решението, 5) интервю относно компетенциите, чрез което се оценяват личните и социалните компетенции на кандидата. Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), информация, озаглавена „Новата процедура за избор на съдии е одобрена“.

⁴ Орган на съдебната власт, състоящ се от деветима съдии, по трима от всяка съдебна инстанция, избирани за срок от четири години по време на Конференцията на съдиите.

⁵ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите към Съвета на Европа, точка 47. Вж. също по отношение на процедурата за назначаване на съдии от гледна точка на независимостта и безпристрастността на съдиите, съединени дела C- 585/18, C- 624/18 и C- 625/18, А.К., точки 124—125 и 133—134; Дело C-272/19, *Land Hessen*, точки 54—60.

⁶ Решенията на министъра на правосъдието, включително тези във връзка с предложение за назначаване от парламента, могат да бъдат оспорвани пред Административния съд. Следва да се отбележи, че на практика има много малко случаи, в които даден кандидат за съдия не е бил назначен. Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2018 г., стр. 46.

⁷ Орган на съдебната власт, състоящ се от единадесет съдии и от трите съдебни инстанции, избирани за срок от четири години на Конференцията на съдиите. Следва да се отбележи, че Латвия е сред малкото държави членки, в които съдиите се освобождават от парламента. Вж. Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2018 г., графика 64.

⁸ Когато даден съдия многократно е получавал отрицателна оценка от атестирането.

⁹ Също така по предложение на министъра на правосъдието, ако даден съдия бъде осъден с влязла в сила присъда, съдията също се освобождава от длъжност от парламента.

Съдебния съвет¹⁰, който също така определя процедурата и критериите за оценка на кандидатите, участвали в открития конкурс¹¹. През юни 2020 г. Съветът за първи път упражни новото си правомощие, за да оцени и избере кандидат за главен прокурор, който по-късно беше назначен от парламента¹².

Възприятието за независимост на съдебната власт е средно. Възприятието за независимост на съдебната власт сред широката общественост е средно (45 % смятат, че тя е относително добра и много добра) и остава стабилно. Средно е и сред дружествата (47 %), като същевременно е намаляло след предишните положителни тенденции¹³.

Премахнат е имунитетът на съдиите и прокурорите по отношение на административните нарушения. През юни 2020 г. с измененията на Закона за дисциплинарната отговорност на магистратите, Закона за съдебната власт и Закона за прокуратурата бе премахнат имунитетът на съдиите и прокурорите в случай на извършени административни нарушения в съответствие с препоръката на GRECO¹⁴. Съдебният съвет подкрепи премахването на този вид имунитет за съдиите, при условие че с измененията в Закона за административната отговорност се изключи административното задържане като форма на наказание¹⁵. Едновременно с измененията в Закона за дисциплинарната отговорност на магистратите се предвижда съдиите да носят дисциплинарна отговорност, ако извършат административно нарушение, което е в грубо нарушение на нормите на Кодекса за етично поведение на магистратите или накърнява статута на съдията. С това изменение стана възможно при определени условия административното нарушение да доведе до дисциплинарно производство пред Съдебната дисциплинарна комисия.

Качество

С въвеждането на единен регистър на жалбите се цели групиране на всички жалби, свързани с правосъдната система. На предвидения за целта портал, управляван от Съдебната администрация, се съхранява информацията относно жалбите, независимо в коя институция са били получени и разгледани — Министерството на правосъдието, районния (градския) съд, окръжния съд или Върховния съд. В регистъра се съхранява информацията за жалбата и нейния отговор, както и обобщение на

¹⁰ Преди това правото да предлага главен прокурор беше поверено на председателя на Върховния съд.

¹¹ Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), информация, озаглавена „За подбора на кандидати за длъжността главен прокурор вече ще отговаря Съдебният съвет“.

¹² Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), информация, озаглавена „Съдебният съвет ще оценява кандидатите за длъжността главен прокурор“.

¹³ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графика 47. Следва да се отбележи, че при проведено сред съдиите проучване през 2019 г. е установено, че над 40 % от тях са се сблъскали с липса на зачитане на тяхната независимост от страна на правителството и медиите. Европейска мрежа на съдебните съвети (ЕМСС), Независимост и отчетност на съдебната власт — ЕММС (2020 г.), Проучване за независимостта на съдиите, 2019 г., графики 43 и 45. В проучването са обхванати 21 държави — членки на ЕС. Нивото на усещане за независимост на съдебната власт се категоризира по следния начин: много ниско (под 30 % от анкетиранияте възприемат независимостта на съдебната власт като относително добра и много добра); ниско (между 30 и 39 %), средно (между 40 и 59 %), високо (между 60 и 75 %), много високо (над 75 %).

¹⁴ Четвърти кръг на оценяване от GRECO относно предотвратяването на корупцията сред членовете на парламента, съдиите и прокурорите — доклад за оценка и доклади за съответствие, препоръка х). Измененията влязоха в сила през юли 2020 г.

¹⁵ Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), информация, озаглавена „Отпада административният имунитет на съдиите“.

резултата от жалбата (основателна или не). Информацията също така се споделя и със Съдебната атестационна комисия като един от няколкото източника, използвани от този орган на съдебната власт за редовното оценяване на съдиите.

Съдебният съвет се сдобил с нови правомощия по отношение на кариерното развитие на съдиите и управлението на съдебната власт, но осъществява дейността си с ограничени ресурси. Съдебният съвет полага усилия да подобри качеството на правосъдната система, но се сблъсква с ограничения в капацитета поради липса на персонал (само около четирима служители) и е сред съветите с най-малко ресурси в ЕС¹⁶. Проблемът се задълбочава от факта, че Съветът се сдобил с редица нови правомощия по отношение на кариерното развитие на съдиите и организационните аспекти на правосъдната система, без да получи достатъчно допълнителни човешки ресурси¹⁷. Служба „Съдебна администрация“, която е орган, състоящ се от почти сто служители, натоварени с административното управление на съдилищата, остава под ръководството и контрола на Министерството на правосъдието. Служба „Съдебна администрация“ отговаря на исканията на Съдебния съвет по отношение на кариерното развитие на съдиите, но не е длъжна да отговаря на други искания на съвета, например във връзка с данни за въздействието на реформата на съдебната карта.

Въпреки че беше прието законодателство за създаването на нов специализиран съд, продължават да текат дискусии относно подходящите начини за повишаване на качеството и ефикасността при разглеждане на делата за икономически и финансови престъпления. През юни 2020 г. парламентът прие изменения в Закона за съдебната власт, водещи до създаване на специален съд в Рига за икономически и финансови престъпления, който наред с другото да разглежда съдебни дела, които често са с голяма продължителност¹⁸. В този съд ще работят до десетима съдии¹⁹, които ще имат компетентност в ограничен брой области (напр. наказателни дела за престъпления, свързани с изпирането на пари и корупция, извършени от държавни служители, както и някои търговски дела). Тази реформа обаче се оказала противоречива, тъй като Съдебният съвет издаде две становища срещу създаването на отделен „икономически съд“, в които заяви, че няма доказателства, че това ще доведе до повишаване на качеството и ефикасността. Според него една реформа на наказателното производство, както и специализация на съдиите в съществуващите съдилища (особено в областта на делата за икономически и финансови престъпления) биха били по-подходящо решение²⁰. Съдебният съвет също така извършва свой собствен анализ на ситуацията по отношение на разглеждането на дела за икономически и финансови престъпления, включително по отношение на продължителните производства.

¹⁶ За сравнение на ресурсите на съдебните съвети — вж. информацията, предоставена от Европейската мрежа на съдебните съвети във връзка с Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 9.

¹⁷ Вж. по-горе раздела за независимостта за повече подробности във връзка с тези нови правомощия.

¹⁸ Вж. повече по-долу в раздела, посветен на ефикасността.

¹⁹ Планът е новият съд да бъде създаден през 2021 г.

²⁰ Съдебен съвет на Латвия (2019 г.), информация, озаглавена „Съдебният съвет не подкрепя създаването на специализиран икономически съд в Латвия“.

Съдебен съвет на Латвия (2019 г.), информация, озаглавена „Съдебният съвет многократно отхвърля създаването на икономически съд“. Следва да се отбележи, че парламентът обсъжда изменения в Наказателно-процесуалния закон, с които се цели повишаване на ефективността на наказателното производство, наред с другото, чрез засилване на участието на съдебните защитници и приемането като доказателства на безспорни факти от предварителното разследване, което ще съсредоточи съдебното заседание върху основните спорни факти.

Държавната сметна палата започна проверка на факторите, влияещи върху ефективното разследване и разглеждане на наказателни дела за икономически и финансови престъпления, което ще обхваща двугодишен период.

Правната помощ по граждански дела беше увеличена. В измененията в Закона за правната помощ, предоставяна от държавата, които влязоха в сила през януари 2019 г., се предвижда, че лицата имат право на безплатна правна помощ в определени случаи, посочени в Гражданския процесуален закон, ако доходът на тези лица не надвишава минималната месечна работна заплата в Латвия. С тези изменения беше увеличен достъпът до правна помощ²¹.

Информационната и комуникационна система в съдилищата и прокуратурата е на високо равнище и продължава да се развива чрез въвеждането на Електронна система за управление на делата. Латвийската правосъдна система е сред най-напредналите в ЕС от гледна точка на използването на ИКТ за управление на делата и статистически данни за дейността на съдилищата, осъществяване на комуникация със страните по делата и публикуване на решенията в интернет. Освен това публикуваните решения са най-машинночетливите в ЕС²². За да оцени и измери работата на съдилищата, служба „Съдебна администрация“ използва платформа за бизнес разузнаване и обработка данни, получавани наред с другото от Съдебната информационна система, Държавния единен компютъризиран имотен регистър и системата за управление на ресурсите (финансови и кадрови данни). Съдебната информационна система се използва като деловодна система за съдебната дейност, в която по структуриран начин се съхранява широка гама от информация, свързана с хода на делата. През 2019 г. започна разработването на сравнителен модел на натовареността. Този модел се базира на данните за бюджета на съда, като те се свързват с показателите, характеризиращи работата на съда. Продължава работата по проекта за въвеждане на Електронна система за управление на делата, като първата фаза включва разследването и съдебното производство, а пълното изпълнение е планирано за 2023 г. Целта на проекта е модернизиране на записването на процесуалните действия и цифровизиране на регистрите. Това ще улесни работата на правоприлагащите органи, прокуратурата и съдилищата, както и ще осигури по-лесен достъп на участниците до преписката по делото.

Ефикасност

Правосъдната система не е изправена пред особени предизвикателства във връзка с ефикасността ѝ по гражданските и търговските дела. Понякога обаче делата за икономически и финансови престъпления са с голяма продължителност. Продължителността на съдебните производства по граждански, търговски и

²¹ За ситуация, свързана с конкретно дело в областта на потребителското право, сравнете графика 26 от Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2018 г. с последващите данни в графика 21 от Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2019 г. и графика 23 от Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

Следва да се отбележи, че Латвия получи подкрепа по линия на Програмата за подкрепа на структурните реформи на Европейската комисия за подобряване на качеството на нейната правосъдна система. От 2019 г. насам на Латвия се предоставя подкрепа с цел укрепване на достъпа до правосъдие и подобряване на вътрешните процедури на съдебните администрации. Проектът се състои от три компонента. 1) подобряване на използването на медиация; 2) подобряване на прилагането на правната помощ, предоставяна от държавата, и 3) подобряване на качеството на управление на съдилищата.

²² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графики 40, 27, 28 и 29.

административни дела е на средно или по-кратко от средното ниво (измерено в необходимо време за разглеждане на висящите дела). Броят на висящите дела често е сред най-ниските в ЕС²³. При този тип дела дялът на приключените производства е над 100 %, което означава, че съдилищата са в състояние да се справят с постъпващите дела²⁴. Въпреки някои скоростни подобрения обаче остават някои предизвикателства във връзка със съдебните дела за икономически и финансови престъпления, и по-специално тези за изпиране на пари и корупция²⁵. Продължителното разглеждане на сложни дела за корупция продължава да бъде предизвикателство в мерките за борба с корупцията в Латвия. Пример за това са съдебното производство срещу кмета на Вентспилс, което е висящо пред съда от 2008 г. насам, и делото за предполагаема измама при въвеждането на цифровата телевизия в Латвия, което е било разглеждано пред редица съдебни инстанции от 2007 г. насам.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Законодателната и институционална рамка за предотвратяване и преследване на корупцията е до голяма степен налице. Латвия прие Насоки за превенция и борба с корупцията за периода 2015—2020 г. Изпълнението на насоките се съблюдава от Бюрото за превенция и борба с корупцията (БПБК), специализиран орган, който е компетентен да разследва престъпления, свързани с корупция, и да осъществява превенция на корупцията. Главна прокуратура осъществява надзор върху разследването от страна на БПБК на престъпления, свързани с корупция. Други институции, разполагащи с компетенции за борба с корупцията, са: Държавната полиция, която разследва корупцията в частните институции и измамите, Бюрото за вътрешна сигурност, което разследва престъпления в рамките на Държавната полиция и Държавната пожарно-спасителна служба, Държавната служба по приходите и Държавната гранична охрана, която разследва корупцията в рамките на самата Държавна гранична охрана. Налице е закон за защита на лицата, сигнализиращи за нередности. Оповестяването на имуществото на държавните служители се регулира от закона, а съблюдаването му се споделя от различни органи.

Латвия има резултат 56/100 в индекса за възприемане на корупцията на Transparency International за 2020 г., което я нарежда на 13-о място в ЕС и на 44-то място в света²⁶. Резултатите от последното проучване на Евробарометър относно корупцията показват, че 84 % от анкетираните латвийци смятат, че корупцията е широко разпространена в тяхната страна (при средно за ЕС 71 %), а 19 % от анкетираните смятат, че има достатъчно успешни наказателни преследвания, които да възпират хората от корупционни практики (при средно за ЕС 36 %), докато 18 % от отговорилите се чувстват лично засегнати от корупцията в ежедневието си (при средно за ЕС 26 %)²⁷. Освен това 77 % от дружествата смятат, че корупцията е широко разпространена (при средно за ЕС 63 %), а 17 % от тях са убедени, че лицата и предприятията, заловени за подкуп на висш служител, се наказват по подходящ начин

²³ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графики 4—15.

²⁴ Следва също да се отбележи, че няколко последователни реформи на съдебната карта, с които броят на първоинстанционните съдилища бе намален от 35 на 26, а след това (от март 2018 г.) на 10 окръжни съдилища, спомогнаха за уравнивяване на натовареността на съдиите в различните съдилища, особено в градовете в сравнение със селските райони, и допринесоха за подобряване на ефикасността.

²⁵ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графика 21.

²⁶ Transparency International (2020 г.), индекс за възприемане на корупцията за 2019 г.

²⁷ Специално проучване на Евробарометър № 502 (2020 г.).

(при средно за 31 %), докато 19 % от дружествата смятат, че корупцията е проблем при извършването на стопанска дейност (при средно за 37 %) ²⁸.

Законодателството за криминализиране на корупцията и свързаните с нея престъпления беше изменено с цел привеждане в съответствие с международните стандарти на престъпленията злоупотреба със служебно положение, подкуп и търговия с влияние. На 6 юни 2019 г. парламентът измени Наказателния закон, за да измени определенията на престъпленията злоупотреба със служебно положение, подкуп и търговия с влияние. С новите определения за подкуп и търговия с влияние се премахнаха определени ограничения в обхвата на деянията, попадащи в определението на тези престъпления ²⁹. Продължава изпълнението по Насоките за превенция и борба с корупцията за периода 2015—2020 г. Насоките включват план за действие, който се опира на 15 конкретни мерки.

Борбата с корупцията се споделя между няколко правоприлагащи органи. Бюрото за превенция и борба с корупцията (БПБК) е специализираният орган за борба с корупцията, който функционира от февруари 2003 г. Неговият мандат включва компетенции както по отношение на превенцията на корупцията, така и по отношение на разследването на престъпления, свързани с корупция. Освен това БПБК отговаря за наблюдението и докладването на изпълнението на Насоките за превенция и борба с корупцията. През 2019 г. БПБК образува наказателни производства и проведе разследвания по редица знакови случаи в уязвимите сектори като обществени поръчки на общинско ниво или картели в строителната индустрия (в сътрудничество със Съвета по конкуренцията). Резултатите за 2019 г. показаха увеличение на броя на образуваните наказателни производства с 24 % в сравнение с предходната година. Образувани са 47 наказателни производства, което е най-големият брой за последните десет години. Последният План за действие на правителството за превенция и борба с корупцията предвижда укрепване на капацитета на БПБК по отношение на човешките и материалните ресурси чрез увеличаване на бюджета и броя на работните места за Бюрото с 23 % (35 допълнителни работни места). Досега обаче тази мярка не е приложена ³⁰. Заинтересованите страни изразиха опасения относно липсата на ресурси и експертни познания в БПБК.

²⁸ Експресно проучване на Евробарометър № 482 (2019 г.).

²⁹ Grozījumi Krimināllikumā (изменения в Наказателния закон), 6 юни 2019 г.

³⁰ През 2020 г. в БПБК бяха открити две щатни позиции, с което общият брой на персонала стана 152.

БПБК си сътрудничи с прокуратурата във връзка с разследването и наказателното преследване на корупцията. Главна прокуратура осъществява надзор върху разследването от страна на БПБК на престъпления, свързани с корупция, а също така има компетенцията да образува и провежда разследвания по тях. С наредбата на главния прокурор от 8 ноември 2019 г. е установен механизъм за оценяване на изпълнението и награждаване с цел стимулиране за прокурорите, специализирани във финансови и икономически престъпления³¹. Други институции, разполагащи с компетенции за борба с корупцията, са Държавната полиция, която разследва корупцията в частните институции и измамите, и Бюрото за вътрешна сигурност, което извършва разследването и оперативните дейности. Функцията на Бюрото за вътрешна сигурност е да разкрива, предотвратява и разследва престъпления, извършени от длъжностни лица и служители на институциите, подчинени на Министерството на вътрешните работи, като например Държавната полиция и Държавната пожарно-спасителна служба³². Съветът за вътрешна сигурност на Държавната служба по приходите отговаря за превенцията, разкриването и разследването на престъпления в дейността на държавните служители и служителите в Държавната служба по приходите.

Въведена е система за оповестяване на имуществото на държавните служители и членовете на парламента. Имуществените декларации се проверяват както от Държавната служба по приходите (ДСП), така и от БПБК. Докато БПБК обаче използва декларациите като инструмент за установяване на възможни конфликти на интереси и спазване на ограниченията, предписани от Закона за предотвратяване на конфликт на интереси, ДСП проверява дали държавните служители са декларирали правилно имущественото си състояние. Всички държавни служители в Латвия ежегодно подават приблизително 68 000 декларации за имущество и интереси. Разчитайки на основан на риска подход, през 2018 г. БПБК прегледа общо 878 декларации и установи нередности в над една трета от проверените декларации³³. Не всички лица с висши ръководни функции се подлагат на редовни задълбочени проверки. Тепърва предстои да се установи степента, до която новите изменения в закона, по силата на които ДСП вече е длъжна да сравнява информацията, съдържаща се в декларациите, с друга информация, с която разполага, на практика ще увеличат задълбочеността на контрола на декларациите на висшите служители³⁴.

С нов закон се създадох механизми за сигнализиране за нередности в публични институции и частни субекти с над петдесет служители³⁵. С тези механизми (вътрешни, обръщане към компетентен орган или чрез посредничеството на звеното за връзка на лицата, сигнализиращи за нередности) се цели да се защити самоличността на лицата, сигнализиращи за нередности, и да се предпазят от възможни неблагоприятни последици. БПБК също така предоставя възможност за докладване на

³¹ Работната група на ОИСР по въпросите на подкупването препоръчва на Латвия да предприеме допълнителни стъпки за значително увеличаване на броя на осъдените извършители на изпиране на пари, като се подчертава необходимостта да се прецени евентуалното участие на финансовите институции и техните служители в схемите за изпиране на пари. ОИСР, „Прилагане на Конвенцията на ОИСР за борба с подкупите“, Доклад по фаза 3: Латвия.

³² Държавната гранична охрана разследва собствените си служители във връзка с корупция.

³³ Европейска комисия, Доклад за Латвия за 2020 г., 26.2.2020 г., SWD(2020) 513 final.

³⁴ Пети кръг за оценка на GRECO — кръг за оценка относно предотвратяването на корупцията и насърчаването на почтеността на органите на централното управление (висши ръководни функции) и правоприлагащите агенции, стр. 27.

³⁵ Законът за сигнализиране за нередности влезе в сила през май 2019 г.

корупция и на обществеността³⁶. През 2019 г. (считано от 1 май, когато Законът за сигнализиране за нередности влезе в сила) БПБК получи 51 сигнала за нередности, от които 18 бяха приети за сигнали за нередности, а 13 бяха пренасочени към други институции според компетентността.

Продължава работата по изготвянето на законодателство за подобряване на прозрачността при лобиране и за укрепване на режима за предотвратяване на конфликт на интереси. През 2020 г. работната група за разработване на закон за прозрачност при лобирането, създадена в парламента през октомври 2019 г., продължава работата по законопроекта. През октомври 2019 г. парламентът измени Закона за предотвратяване на конфликт на интереси при действия на държавни служители, наред с други, с цел да забрани на членовете на парламента, членовете на правителството и парламентарните секретари да получават възнаграждения за длъжности, които заемат в сдружения, фондации и социални предприятия. С изменението се обръща внимание на опасенията по отношение на някои длъжностни лица, на които е било платено от организации, занимаващи се с политическо застъпничество и лобиране, поради което може да се счита, че съществува конфликт на интереси. Няколко от измененията на закона продължават да чакат одобрение в парламента³⁷. През 2019 г. БПБК взе 151 решения относно неспазване на Закона за предотвратяване на конфликт на интереси при действия на държавни служители.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ

Нормативната уредба, регулираща медийния плурализъм в Латвия, се основава на конституционните гаранции и секторното законодателство. Конституцията гарантира свободата на словото и информацията и забранява цензурата. Със Закона за електронните медии (EMML) се гарантира свободата на изразяване в рамките на обхвата му, както и общият достъп до социално значима информация. Със Закона за печата и другите средства за масово осведомяване се установява правото на печата да получава достъп до информация от държавата и от обществените организации. Освен това законът забранява цензурата и монополизирането на печата и другите средства за масово осведомяване. Достъпът до обществена информация се гарантира и от Закона за свобода на информацията, с който държавните и други институции, изпълняващи административни функции, се задължават да предоставят информация по собствена инициатива или по искане на частно лице. Латвийският медийен регулатор, Националният съвет за електронни медии (NEMMC), контролира съответствието на дейностите на доставчиците на медийни услуги с Конституцията, Закона за електронните медии и другото приложимо законодателство³⁸.

³⁶ Това включва анонимни и подписани писмени изявления, изпратени по пощата или имейл, анонимни и идентифицирани телефонни обаждания (гореща линия и служебна линия), лични срещи с разследващите, както и през мобилно приложение.

³⁷ На 13 декември 2018 г. парламентът одобри на първо четене други изменения на същия закон. Ако бъде приет, наред с другото, законът ще позволи на ръководителите на публични институции да разрешават на определени категории държавни служители от своите институции да съчетават публичните длъжности с външна дейност, без да искат разрешение за всеки отделен случай, и ще задължи някои категории държавни служители да подават декларациите си само когато ръководителят на институцията е установил такова задължение.

³⁸ Между 2019 и 2020 г. Латвия се изкачи с две места в Световния индекс за свобода на печата на Репортери без граници, като сега се нарежда на 22-ро място в света. Репортери без граници, Латвия.

Със законодателните изменения се цели засилване на независимостта на Националния съвет за електронни медии. Националният съвет за електронни медии е независим орган, регулиран от Закона за електронните медии, с който се определят неговите компетенции, състав и задължения. Членовете на Съвета се избират от Парламента и се номинират от Комисията по правата на човека и обществените въпроси след консултация с професионални сдружения и неправителствени организации, извършващи дейност в областта на средствата за масово осведомяване, образованието, културата, науката и правата на човека. В Закона за електронните медии изрично се посочва, че Съветът е независима институция, „ползваща се с пълни права“³⁹. В последното издание на Мониторинга на медийния плурализъм (ММП за 2020 г.)⁴⁰ се отчита среден риск по отношение на независимостта и ефективността на латвийския медиен регулатор. Тази оценка се дължи на несъответствие между независимостта на Националния съвет за електронни медии, заложен в регулацията на медиите, и предполагаемото политическо влияние върху неговите решения, което потенциално засяга работата на тази институция⁴¹. Със законопроекта за транспониране на преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги⁴² се цели да се обърне внимание на това чрез засилване на независимостта на органа, включително с нова разпоредба, в която се предвижда, че Съветът „няма да търси или приема указания от други органи“⁴³.

Налице е нормативна уредба за прозрачност на собствеността върху медиите. По отношение на прозрачността на собствеността върху медиите законът изисква да се предоставя информация за наличието и промяната на действителните собственици. В Закона за електронните медии от новите доставчици на аудиовизуални услуги се изисква, когато искат лиценз за излъчване, да предоставят информация за своите действителни собственици. Съществуващите доставчици на услуги също трябва да предоставят информация на Съвета за електронни медии за всяка промяна на действителния собственик. Освен това в Закона за печата и другите средства за масово осведомяване се съдържа разпоредба, която задължава учредителите и собствениците на средства за масово осведомяване, които са капиталови дружества, „да информират Органа на търговския регистър за действителните си собственици при подаването на заявление за регистрация“⁴⁴. Информацията за собствеността е публично достъпна чрез уебсайта на Регистъра на предприятията. Прозрачността на собствеността върху медиите е важна с оглед на констатацията на Мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г., потвърдена по време на посещението в страната, в която се подчертава концентрацията на собствеността на новинарски медии в Латвия, като малко на брой дружества притежават по-голямата част от новинарските медии⁴⁵. През юли 2020 г. Националната комисия за електронни медии забрани на няколко телевизионни станции

³⁹ Член 57 от Закона за електронните медии.

⁴⁰ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

⁴¹ Според Мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г. от 2017 г. насам членовете на избрания от парламента медиен орган са били замесени в редица професионални скандали, което е довело до изразено недоверие в медийния орган на Латвия от страна на представители на организациите на обществените медии и Асоциацията на латвийските журналисти.

⁴² Следва да се припомни, че с преработената Директива за аудиовизуалните медийни услуги (AVMSD) се установява набор от специфични гаранции за независимостта и ефективността на националните медийни регулатори.

⁴³ Законопроектът за изменение на Закона за електронните медии с цел транспониране на AVMSD беше приет от правителството на 21 април 2020 г. и е в парламента.

⁴⁴ Закон за печата и другите средства за масово осведомяване.

⁴⁵ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

да извършват дейност в Латвия, тъй като техният действителен собственик е бил включен в списъка на ЕС на дружествата, на които са наложени санкции⁴⁶.

Въведени са правни гаранции за дейността на журналистите. Правото на информация е заложено в латвийската Конституция, а със Закона за печата и другите средства за масово осведомяване се установяват правата на журналистите „да събират информация по всички начини, незабранени от закона, и от всички източници на информация, незабранени от закона“⁴⁷. Мониторингът на медийния плурализъм за 2020 г. оцени като нисък риска, свързан с правото на информация, както и с гаранциите за журналистическата професия, стандартите и защитата в Латвия. Както беше потвърдено по време на посещението в страната, достъпът до журналистическата професия е безплатен и журналистите не трябва да се регистрират или да притежават лиценз. Независимо от това, в Латвия затворът е сред предвидените наказания за клеветата⁴⁸.

Латвия разполага и с всеобхватна уредба за защита на журналистите. През последните години не е имало физически нападения срещу журналисти. Както обаче беше докладвано от Мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г. и Репортери без граници, журналистите все по-често стават обект на обиди и други вербални атаки, особено в онлайн средата. Според Репортери без граници политиците или дружествата за политическа комуникация често нападат и съдят журналисти, особено в периоди на избори⁴⁹. През 2019 и 2020 г. в платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите не са публикувани никакви предупреждения относно Латвия.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПА НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Латвия има еднокамарна парламентарна система на управление, при която Конституционният съд може да извършва последващ конституционен контрол, включително и по конкретни дела въз основа на конституционна жалба. Законопроекти могат да се внасят в парламента от президента, правителството, парламентарните комисии, най-малко петима членове на парламента или една десета от избирателите. В допълнение към правосъдната система, службата на омбудсмана и гражданското общество също играят роля в системата за взаимозависимост и взаимоограничаване на властите.

Министерският съвет гарантира, че законодателният процес в правителството е прозрачен. Функционирането и дейността на Министерския съвет (МС) се регулират от Закона за структурата на Министерски съвет, с който, наред с другото, се установява общо правило, че заседанията на МС са открити. Дневният ред на всяко предстоящо заседание на Министерски съвет се публикува на уебсайта на МС и е придружен от публично достъпни проекти на нормативни актове. Протоколите от

⁴⁶ Решение за изпълнение 2014/151/ОВППС на Съвета от 21 март 2014 г. и Решение (ОВППС) 2020/399 на Съвета от 13 март 2020 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна.

⁴⁷ Следва да се отбележи, че съгласно Препоръката на Комитета на министрите на Съвета на Европа „държавите членки следва да въведат всеобхватна законодателна уредба, която да дава възможност на журналистите и другите лица, работещи в медиите, да допринасят за общественения дебат ефективно и без да се страхуват“. Вж. параграф 1 от Препоръка 2016/4.

⁴⁸ Център за плурализъм и свобода на медиите, „Декриминализиране на клеветата“.

⁴⁹ Репортери без граници, Профил на държава: Латвия.

заседанията също са публично достъпни. Представители на медиите и неправителствените организации могат да участват в откритите заседания и всеки може да ги гледа на живо в интернет (видеострийминг). Премиерът обаче има право да се отклони от общото правило и да обяви, че определено заседание или част от него ще бъде закрито/ще се проведе при закрити врата. За всички проекти на нормативни актове, включително за подзаконовите нормативни актове, внасяни в Министерски съвет, се изисква оценка на регулаторното въздействие, а консултациите със заинтересованите страни са структурирани и следват систематичен процес⁵⁰. С цел осъвременяване на процеса по вземане на решения, като се осигури по-достъпно участие на обществеността и по-ефикасен и бърз процес на изготвяне и хармонизиране на законодателните актове, бе стартиран Единният портал за изготвяне и хармонизация на законодателните актове, поддържан от латвийското правителство, който позволява на всеки да проследи целия жизнен цикъл на даден законодателен акт. Наблюдава се подобрене по отношение на включването на гражданското общество в изготвянето на политики. Разработва се нов план за действие за Партньорство за открито управление за периода 2022–2025 г. с цел засилване на гражданското участие. През 2018 г. Мониторингът на CIVICUS понижи рейтинга на гражданското пространство в Латвия до „стеснено“, но в началото на 2019 г. отбеляза, че е постигнато подобрене⁵¹. Министерството на културата работи по новите „Насоки за сплотено и активно гражданско общество за периода 2021–2027 г.“, като се консултира със заинтересованите страни в публични дискусии във всички региони на Латвия⁵².

Конституцията оправомощава парламента да взема решение, че даден закон е „належащ“. Подобно решение обаче изисква мнозинство от две трети от гласовете. Ако парламентът реши, че даден закон е „належащ“, президентът на Латвия не може да поиска преразглеждане на закона, той не може да бъде подложен на национален референдум и приетият закон се утвърждава не по-късно от третия ден след получаването му от президента⁵³.

Конституционният контрол се осъществява от Конституционния съд. Конституционният съд е компетентен да проверява съответствието с Конституцията на законите, международните споразумения, сключени от Латвия, както и други нормативни актове. Ако дадено лице вярва, че някой закон, международно споразумение или друг нормативен акт нарушава основните права, посочени в Конституцията, лицето има право да подаде молба или „конституционна жалба“ до Конституционния съд. Конституционният съд ще образува дело, при условие че молбата отговаря на общите и специалните изисквания, определени от закона.

Латвия обяви извънредно положение във връзка с пандемията от COVID-19. На 12 март 2020 г. латвийското правителство прие решение за обявяване на извънредно

⁵⁰ Вж. ОИСП, Регулаторна политика, Латвия, 2018 г.

⁵¹ Рейтингите в Мониторинга на CIVICUS се дават въз основа на петстепенна скала, в която общественото пространство се определя като: отворено, стеснено, възпрепятствано, потиснато и затворено.

⁵² Напр. <https://www.mk.gov.lv/lv/content/nevalstisko-organizaciju-un-ministru-kabineta-sadarbibas-memoranda-istenosanas-padomes-202-4>

⁵³ Следва да се отбележи, че по време на извънредното положение поради пандемията от COVID-19 правителството издаде Заповед за обявяване на извънредно положение, която беше изменяна няколко пъти и беше публикувана онлайн в последната си версия. <https://likumi.lv/ta/id/313191-par-arkartejas-situacijas-izsludinasanu>

положение⁵⁴. В решението се съдържат мерки за борба с пандемията от COVID-19 и то е изменяно няколко пъти. Парламентът, който с помощта на платформата „e-Saeima“ (електронен парламент) продължи да осъществява дейността си дистанционно по време на извънредното положение, одобри мерките на правителството в извънредна сесия. Съгласно клаузата за дерогация, съдържаща се в член 15 от Европейската конвенция за правата на човека (наричана по-нататък „Конвенцията“), на 16 март 2020 г. той информира Съвета на Европа, че приетите поради извънредното положение ограничения, биха могли потенциално да надхвърлят предвидените от Конвенцията граници за гарантиране на легитимната цел на „общественото здраве“. Омбудсманът поясни на обществеността и политиците, че ограниченията, разрешени от клаузата за дерогация, съдържаща се в член 15 от Конвенцията, трябва да се тълкуват стеснително, като се позволява отклонение от задълженията единствено до степента, изисквана от извънредния характер на ситуацията. Според омбудсмана това означава, че латвийското правителство не може да използва обявеното извънредно положение за непропорционално ограничаване на правата на населението в области и по начини, които не са строго необходими за осигуряване на общественото здраве и за контролиране на пандемията от COVID-19. Извънредното положение беше прекратено на 10 юни 2020 г. (дерогацията по член 15 от Конвенцията беше отменена в същия ден).

Службата на омбудсмана, която също така действа и в качеството на орган по въпросите на равенството, отговаря за защитата на правата на жителите. Омбудсманът е длъжностно лице, избрано от парламента, което гарантира спазването на правата на човека в Латвия и спазването на принципа на доброто управление от страна на държавната администрация и органите на местната власт. Омбудсманът е независим в своята дейност, ръководи се изключително от закона и никой няма право да упражнява влияние върху изпълнението на неговите функции и задачи. През март 2015 г. службата на омбудсмана беше акредитирана със статут „А“ от органа по акредитация на ООН. При оценяването органът на ООН насърчи службата на омбудсмана да се застъпи за допълнителни гаранции за осигуряване на мандата на членовете на органа за вземане на решения, както и за защитата на омбудсмана от неправомерна намеса от страна на парламента и за достатъчно финансиране за осъществяване на нарастващите му правомощия.

⁵⁴ Решението е достъпно на <https://likumi.lv/ta/id/313191-par-arkartejas-situacijas-izsludinasanu>

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред (на английски език)*

* Списъкът на информацията, получена в контекста на консултацията във връзка с Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., може да бъде намерен на (уебсайта на Комисията).

Център за плурализъм и свобода на медиите (2019 г.), Decriminalisation of Defamation. https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf

Център за медиен плурализъм и свобода на медиите (2020 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>

CIVICUS, Monitor tracking civic space — Латвия. <https://monitor.civicus.org/country/latvia>

Работен документ на службите на Комисията, Доклад за Латвия за 2020 г., придружаващ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейската централна банка, Европейската инвестиционна банка и Еврогрупата, Европейски семестър за 2020 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011 (SWD/2020/513 final).

Съдебен съвет на Латвия (2019 г.), „Съдебният съвет не подкрепя създаването на специализиран икономически съд в Латвия“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-council-for-the-judiciary-does-not-support-the-establishment-of-a-specialized-economic-court-in-latvia-9632?year=2019&>

Съдебен съвет на Латвия (2019 г.), „Съдебният съвет многократно отхвърля създаването на икономически съд“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-council-for-the-judiciary-repeatedly-rejects-the-establishment-of-the-economic-court-9848?year=2019>

Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), „Отпада административният имунитет на съдиите“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-administrative-immunity-of-judges-is-waived-10088?year=2020&month=6&>

Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), „Съдебният съвет ще оценява кандидатите за длъжността главен прокурор“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-judicial-council-will-evaluate-the-candidates-for-the-position-of-prosecutor-general-10077?year=2020&>

Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), „Новата процедура за избор на съдии е одобрена“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-new-procedure-for-selection-of-judges-is-approved-10018?year=2020&>

Съдебен съвет на Латвия (2020 г.), „За подбора на кандидати за длъжността главен прокурор вече ще отговаря Съдебният съвет“. <http://at.gov.lv/en/jaunumi/par-tieslietu-padomi/the-selection-of-candidates-for-the-position-of-the-prosecutor-general-will-henceforth-be-the-responsibility-of-the-judicial-council-10023?year=2020&>

Съвет на Европа: Специален комитет на експертите за оценка на мерките за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма — MONEYVAL (2018 г.), Anti-money laundering and counter terrorist financing measures: Latvia fifth round mutual evaluation report.

Съвет на Европа: Специален комитет на експертите за оценка на мерките за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма — MONEYVAL (2019 г.), Anti-money laundering and counter terrorist financing measures: Latvia first enhanced follow-up report.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите до държавите членки относно съдиите: независимост, ефективност и отговорности.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2016 г.), Препоръка CM/Rec(2016)4 на Комитета на министрите до държавите членки относно защита на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите.

Решение (ОВППС) 2020/399 на Съвета от 13 март 2020 г. за изменение на Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопавщи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 78, 13.3.2020 г., стр. 44). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1585979966054&uri=CELEX:32020D0399>

Решение за изпълнение 2014/151/ОВППС на Съвета от 21 март 2014 г.

Съд на Европейския съюз, решение от 19 ноември 2019 г. по дело А.К., С- 585/18, С- 624/18 и С- 625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

Съд на Европейския съюз, решение от 9 юли 2020 г., Land Hessen, С-272/19, ECLI:EU:C:2020:535.

Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги), предвид променящите се пазарни условия (ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 69).

Генерална дирекция „Комуникации“ (2019 г.), експресно проучване на Евробарометър № 482 на тема: „Предприятията и корупцията“.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), Специално проучване на Евробарометър № 502 на тема: „Корупция“.

Европейска комисия (2019 г., 2020 г.), Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието.

Европейска мрежа на съдебните съвети (ЕМСС) (2020 г.), Информация, предоставена от Европейската мрежа на съдебните съвети във връзка с Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Европейска мрежа на съдебните съвети (ЕМСС) (2019 г.): Independence and Accountability of the Judiciary – ENCJ Survey on the independence of judges (2019 г.). <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-r/Reports/Data%20ENCJ%202019%20Survey%20on%20the%20Independence%20of%20judges.pdf>

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2012 г.), Четвърти кръг на оценка — evaluation report on Latvia on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2015 г.), Четвърти кръг на оценка — compliance report on Latvia on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2016 г.), Четвърти кръг на оценка — interim compliance report on Latvia on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2017 г.), Четвърти кръг на оценка — second interim compliance report on Latvia on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2018 г.), Пети кръг на оценка — evaluation report on Latvia on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2019 г.), Четвърти кръг на оценка — second compliance report on Latvia on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

ОИСР (2018 г.), Регулаторна политика, Латвия. <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/latvia-country-note-regulatory-policy-2018.pdf>

ОИСР (2019 г.), „Прилагане на Конвенцията на ОИСР за борба с подкупите“, доклад по фаза 3: Латвия.

Репортери без граници, Латвия. <https://rsf.org/en/latvia>

Асоциация „Прозрачност без граници“ (Transparency International) (2020 г.), Индекс за възприятие на корупцията за 2019 г.

Виртуално посещение в Латвия в контекста на Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Приложение II: Посещение в Латвия

През юни и юли 2020 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи със:

- Бюро за превенция и борба с корупцията
- Съдебен съвет
- Delna — Transparency International, Латвия
- Съвет за вътрешна сигурност на Държавната служба по приходите
- Асоциация на латвийските журналисти
- Министерство на културата
- Министерство на външните работи
- Министерство на правосъдието
- Национален съвет за електронни медии
- Прокуратура

* Комисията проведе също така поредица хоризонтални срещи със следните организации:

- Амнести Интернешънъл
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law (Европейски център за нестопанско право)
- European Centre for Press and Media Freedom (Европейски център за свобода на печата и медиите)
- Европейски граждански форум
- Free Press Unlimited
- Международна фондация за защита на защитниците на правата на човека (Front Line Defenders)
- ILGA-Европа
- Международна комисия на юристите
- Международна федерация за правата на човека
- Международен институт по печата
- Платформа за учене през целия живот
- Инициатива за правосъдие на фондация „Отворено общество“/Институт за европейска политика на фондация „Отворено общество“
- Репортери без граници
- Transparency International EU („Прозрачност без граници“ ЕС)